

Kommunstyrelsen

Uppföljning av Nackas miljöprogram 2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet.

Kommunstyrelsen överlämnar uppföljningen till samtliga nämnder. Nämnderna ska i mål- och budgetarbetet redovisa vilka åtgärder de vidtar för att nå ambitionerna i miljöprogrammet.

Sammanfattning

Nacka kommun antog under 2016 ett lokalt miljöprogram med indikatorer och målnivåer för att följa utvecklingen av kommunens miljömål. Av de sexton nationella miljömålen har Nacka kommun valt ut sex områden som är mest angelägna att förbättra för att kunna skapa attraktiva livsmiljöer vilket är ett av kommunens övergripande mål.

Syftet med miljöuppföljningen är att genom beslutade indikatorer följa upp hur arbetet för att nå miljömålen fortlöper. Varje år följs målarbetet upp av kommunstyrelsen och redovisas i kommunens årsredovisning. För att arbetet ska kunna anpassas utefter de förutsättningar som finns i kommunen utvärderas miljömålen årligen och revideras vid behov. Samarbete mellan kommunens egna verksamheter, företag och invånare i Nacka är grunden till ett bra miljömålsarbete.

Miljöarbetet i kommunen har under 2018 gått framåt. Miljömålen begränsad klimatpåverkan och frisk luft bedöms kunna nå de uppsatta målnivåerna. Miljömålen giftfri miljö, rent vatten, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv kommer dock behövas prioriteras ytterligare för att nå de uppsatta målnivåerna. Denna tjänsteskrivelse redovisar uppföljningen av de lokala miljömålen indikatorer, se bilaga 1.

Ärendet

Nackas miljöprogram antogs 2016 och sträcker sig till 2030. Programmet är baserat på sex miljömål: begränsad klimatpåverkan, frisk luft, giftfri miljö, rent vatten, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv. Under året klättrade Nacka i Aktuell Hållbarhet miljörankning

av Sveriges kommuner, från plats 16 till plats 8. Granskningen omfattade Sveriges samtliga 290 kommuner.

Miljöarbetet i kommunen har under 2018 gått framåt. Miljömålen begränsad klimatpåverkan och frisk luft bedöms kunna nå de uppsatta målnivåerna. Miljömålen giftfri miljö, rent vatten, god bebyggd miljö och ett rikt växt- och djurliv kommer dock behövas prioriteras ytterligare för att nå de uppsatta målnivåerna.

Sammanfattande kommentarer per miljömål

Begränsad klimatpåverkan

Klimatförändringar orsakade av utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser är ett globalt miljöproblemen. Utsläppen av växthusgaser till atmosfären måste minska till en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. 2018 års målnivåer för Nacka visar att utvecklingen går åt rätt håll men detta innebär inte att arbetet med att minska klimatpåverkan bör trappas ner. Nacka står inför en period av stark tillväxt vilket innebär en möjlighet i arbetet för att nå en hållbar utveckling.

Utsläppen av växthusgaser minskar från trafik, bebyggelse och industri. Delmålet för 2020 utsläpp av växthusgaser från vägtrafik är uppnått redan i år och detsamma gäller utsläpp av växthusgaser från energianvändningen i bebyggelsen. En minskning har även skett vad gäller klimatpåverkan från kommunens livsmedelsinköp och energianvändning i kommunens egna byggnader under 2018. Utfallen visar på att utvecklingen går åt rätt håll men skulle behöva intensifieras för att nå de uppsatta målen.

Under 2018 har det skett en satsning tillsammans med uppstartsbolaget Deedster, en mobilapp som ska hjälpa de Nackabor som vill att göra klimatsmarta val i sin vardag på ett enkelt och roligt sätt. Målet är en tydligt mätbar och långsiktigt hållbar minskning av klimatpåverkan från människors konsumtion. Lanseringen av appen planeras ske under 2019. Projektet finansieras genom Naturvårdsverkets investeringsstöd (klimatklivet) som stöttar åtgärder som minskar utsläppen av koldioxid på lokal nivå.

Frisk luft

Nackas miljömål för frisk luft visar att utvecklingen går åt rätt håll, samtidigt visar de senaste prognoserna på att vägtrafiken i Nacka kommer att öka vilket är en stor källa till luftföroreningar. Bilavgaser innehåller partiklar, kvävedioxid och organiska ämnen, och avgaserna bidrar till att marknära ozon bildas. Dessutom orsakar trafiken utsläpp av slitagepartiklar – dessa slits upp från vägbanan vid användning av dubbdäck. Positivt är att motorer blir allt effektivare, och att nya mindre miljöskadliga bränslen utvecklas. Samtidigt ökar trafikmängden hela tiden, vilket motverkar en del av den positiva utvecklingen.

Halter av partiklar och andra luftföroreningar ligger på låga nivåer vid skolor och förskolor i Nacka. Cyklandet i kommunen har ökat och målnivån till år 2020 att 10 procent av alla resor i högttrafik ska ske med cykel är uppnått. Vidare har cyklandet uppmätts vara 7,9 passager/invånare, vilket innebär att målet för 2030 är lite mer än halvvägs uppnått. Antalet resenärer i kollektivtrafiken har legat på en konstant nivå de senaste tio åren men beräknas öka de närmsta åren i och med utbyggnaden av tunnelbanan till Nacka och införandet av fler busslinjer till och från Nacka, utbyggnad av båttrafik samt förlängning av tvärbanan.

Giftfri miljö

Utvecklingen för miljömålet giftfri miljö går åt rätt håll. Förorenade områden är en yta av mark- eller vattenområden som innehåller hälso- och miljöfarliga ämnen. Föroreningarna kommer från utsläpp från till exempel gamla industrier, soptippar eller oljedepåer. I Nacka finns ett stort antal områden med förorening. En del är sanerade, men andra är dåligt undersökta och kan utgöra en risk för omgivningen.

Sanering av förorenade områden i Nacka fortsätter och arbetet möjliggörs främst genom stadsutvecklingen som pågår på många platser i Nacka. Saneringsarbetet bör öka om målnivåerna ska nås. Under 2018 introducerades ett mått för att mäta närproducerad mat i kommunens verksamheter som genom flertal satsningar inom inköp som visar på att utvecklingen går åt rätt håll.

Andelen ekologisk mat och miljömärkta varor som köps in av kommunen har också ökat vilket visar på att utvecklingen går åt rätt håll. Uppföljningen av giftfria förskolor visar att stort sett alla förskolor har kunnat bocka av att de rensat bland kemiska produkter och pysselmaterial. Områden där mer återstår är att undvika plast vid tillagning och servering och att se över utemiljöerna. Arbetet med att inventera och åtgärda skolor, lekplatser och idrottsanläggningar avseende särskilt farliga ämnen bör öka om målnivåerna ska nås.

Flödet av farliga ämnen i varor och kemiska produkter fortsätter att öka i samhället och globalt. Farliga ämnen kan frigöras och spridas i produktion, användning och i avfallshanteringen.

Rent vatten

Arbetet med att säkerställa hög vattenkvalitet i sjöar och hav fortsätter. Antalet enskilda avlopp minskade jämfört med föregående år tack vare utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp i förnyelseområdena i Nacka. Andelen vattenförekomster som uppnått minst god ekologisk, kemisk status har minskat främst med anledning att fler vattenförekomster tillkommit. Andelen sjöar med god status vad gäller övergödning har ökat sedan 2017.

Det behövs dock fler åtgärder för att minska belastningen på kustvatten, sjöar och vattendrag från små och stora avlopp och från dagvatten i tätbebyggda områden för att

Nacka ska kunna förbättra vattenkvaliteten och uppnå en god status, som exempelvis planeringen av dagvattenläggningen i Kyrkviken.

God bebyggd miljö

Miljömålet god bebyggd miljö i Nacka har under 2018 haft flertal indikatorer med en positiv utveckling samtidigt som att några indikatorer som strategi för klimatanpassning och närhet till grönområde inte genomförts.

Arbetet med att skapa en god bebyggd miljö i Nacka är prioriterat då Nacka planeras få en stor tillväxt de kommande åren.

Under 2018 tillkom dessutom två nya indikatorer i miljöprogrammet som har som syfte att mäta andel mark- och exploateringsavtal som tillämpar grönytefaktor. Grönytefaktor anger hur stor kvot av en fastighets yta som ska innehålla gröna värden. Målsättningen med en grönytefaktor för är att skapa förutsättningar för rekreation, lek och vistelse i attraktiva gröna rum, fördröjning och rening av kvarterets dagvatten, ett rikt växt- och djurliv, renare luft och ett behagligt lokalklimat. Ett arbete med uppföljningsmetod kommer påbörjas under 2019. 88,5 procent av Nackabor i bostäder med god ljudmiljö inomhus.

Andelen invånare som har högst 1 kilometers gångavstånd till ett större fritidsområde har ökat. Samtidigt har analysarbetet ännu inte påbörjats vad gäller andelen invånare som har högst 300 meter gångavstånd till grönområde eller park.

En förstudie har genomförts kopplat till uppdraget att ta fram en strategi för klimatanpassning, ännu är inte det arbetet prioriterat vilket lett till att målet för 2018 inte uppnåtts. Klimatanpassning är särskilt viktigt vid investeringar som har lång livslängd inom sektorer som bedöms som sårbara och samhällsviktiga. Det kan röra vattenförsörjning, avloppssystem, elförsörjning, elektroniska kommunikationer, vattenleder, vägar och järnvägar, bebyggelse och byggnader.

Effekter av ett förändrat klimat bör vägas in i planering, underhåll och upprustning av befintliga byggnader, anläggningar och system samt vid nya investeringar. Förebyggande arbete (klimatanpassningsåtgärder) är billigare än att ta de skadestnader som uppstår vid framtida olyckor och skador till exempel till följd av extrema väderhändelser.

Ett rikt växt- och djurliv

Jämfört med andra kommuner har Nacka en stor andel skyddad naturmark med bland annat många ekar som är viktiga för den biologiska mångfalden. En kartläggning av de nio djurarter som är indikatorarter för miljöer med hög biologisk mångfald har ännu inte påbörjats och planeras att formuleras om för att möjliggöra uppföljning.

En långsam men kontinuerlig förlust av biologisk mångfald pågår i länet och även i Nacka. Det beror bland annat på den fragmentering av grönstrukturen som pågår till följd av en hög exploateringstakt. Att lyckas behålla en biologisk mångfald är avgörande för att

ekosystem ska fungera och göra nytta som att rena vatten och luft, pollinera våra grödor med mera. En hög artrikedom ger fler ekosystemtjänster samt bidrar till en bättre naturupplevelse. Fler åtgärder krävs inom skydd, skötsel och fysisk planering för att bygga in biologisk mångfald. Nacka kommun har en jämförelsevis stor andel skyddad naturmark och många ekar, som är mycket viktiga för den biologiska mångfalden. Andra typer av biotoper som är särskilt gynnsam för biologisk mångfald finns det få av till exempel våtmarker och hävdade marker. Hävdade gräsmarker utgör ofta artrika biotoper och har historiskt sett minskat kraftigt i landskapet.

Nackas indikatorer inom miljömålet rikt växt- och djurliv bör utvecklas för att kunna få en större förståelse av den biologiska mångfalden i Nacka. I dagsläget finns det enbart tre indikatorer som mäter ett rikt växt- och djurliv i Nacka, varav höga naturvärden går åt fel håll och utvecklingen för Nackas lokala indikatorarter inte analyserats.

Samlad bedömning av Nackas lokala miljömål.

	1. Begränsad klimatpåverkan		2. Frisk luft
Trend: 		Trend: 	
	3. Giftfri miljö		4. Rent vatten
Trend: 		Trend: 	
	5. God bebyggd miljö		6. Ett rikt växt- och djurliv
Trend: 		Trend: 	

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser då ärendet endast är en uppföljning av 2018 års miljöarbete.

Konsekvenser för barn

Allt miljöarbete leder till minskad negativ påverkan på barn, bättre förutsättningar för deras framtid och är således positivt för barnen.

Bilagor

Bilaga 1. Uppföljning av Nackas miljöprogram 2018.

Bilaga 2. Miljöprogram 2016–2030 (uppdaterad 2019)

Klara Palmberg-Broryd
Biträdande stadsdirektör
Stadsledningskontoret

Anastasja Stengred
Miljösamordnare
Miljöenheten